

AI ĐÃ ĐẶT TÊN CHO DÒNG SÔNG? - HOÀNG PHỦ NGỌC TƯỜNG

A. TÌM HIỂU CHUNG

Nhận định TG - TP
Tác giả
Tác phẩm
Xuất xứ
Bố cục
Nhan đề

2
2
2
2
2
2
3

B. ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

3

I. HÌNH TƯỢNG SÔNG HƯƠNG

3

1. Con sông từ phương diện địa lý

4

a. Sông Hương nơi thượng nguồn:

4

Đặc điểm 1

4

Đặc điểm 2

5

Tiểu kết

5

b. Con sông nơi ngoại vi thành phố

6

Giữa cánh đồng Châu Hóa đầy hoa dại

6

Ra khỏi vùng núi:

6

Xuôi dần về Huế

6

Trôi giữa những bến bờ:

6

c. Trong lòng thành phố Huế

7

d. Sông Hương khi rời khỏi kinh thành

7

Tiểu kết

8

ĐÁNH GIÁ CHUNG HÌNH TƯỢNG SÔNG HƯƠNG TỪ CÁI NHÌN ĐỊA LÝ

8

2. Con sông từ phương diện lịch sử

8

3. Sông Hương từ góc nhìn văn hóa

9

Dòng sông thi ca

9

Dòng sông âm nhạc

9

Đánh giá chung về hình tượng sông Hương

9

II. Cái tôi của nhà văn

10

A. TÌM HIỂU CHUNG

Nhận định TG - TP

- *“Nếu có thể so sánh, thì tôi nghĩ rằng Sơn Nam thuộc đến góc ngách những sự tích xưa sau của Sài Gòn-Bến Nghé, tôi thì nhớ được ít nhiều tên phố, tên làng vùng Hà Nội, Hoàng Phủ Ngọc Tường thì trầm cả tâm hồn trong khuôn mặt cuộc đời cùng với đất trời, sông nước của Huế.”* (Tô Hoài)
- *“Sông Hồng là nỗi nhớ về phù sa của đời người, sông Cửu Long là sức mạnh đi tới biển và sông Hương như nỗi hoài vọng về một cái Đẹp nào đó chưa đạt tới”* (Sử thi buồn - HPNT)
- *“Anh - là một trong số mấy nhà văn viết kí hay nhất của văn học ta hiện nay”* - nhà văn Nguyễn Ngọc

I. Tác giả

- Là nhà văn gắn bó với xứ Huế, am hiểu sâu sắc về con người, văn hóa Huế, được khen là nhà văn của xứ Huế
- Là một nhà văn tài hoa, có sở trường về bút ký, tùy bút
- Đặc điểm nổi bật trong sáng tác của HPNT: Kết hợp nhuần nhuyễn giữa chất trí tuệ và trữ tình, giữa nghị luận sắc bén và suy tư đa chiều được tổng hợp từ vốn kiến thức phong phú về triết học, văn hóa, lịch sử, địa lý. Tất cả được thể hiện qua lối văn hướng nội súc tích, mê đắm và tài hoa.
- Các sáng tác của HPNT hầu hết đều là bút ký (4)
 - Bộc lộ 1 trí tuệ sắc sảo, uyên bác (kí của HPNT rất giàu lượng thông tin thuộc nhiều lĩnh vực)
 - Kí thiên về tùy bút ⇒ tác phẩm của ông thấm đẫm chất trữ tình.
 - Thường có tính chất tự do, tản mạn (sự kiện chỉ là cái cớ để nhà văn bộc lộ suy nghĩ, quan điểm của mình)
 - Giàu lòng yêu quê hương, đất nước.

II. Tác phẩm

1. Xuất xứ

- Rút từ tập bút ký cùng tên
- Sáng tác tháng 1/ 1981 tại Huế
- Là bài ký độc đáo về sông Hương mang đậm dấu ấn, phong cách nhà văn

2. Bố cục

- Bài ký có 3 phần
 - Phần 1: Ca ngợi dòng sông Hương và vùng đất cố đô
 - Phần 2: Viết về bề dày lịch sử oai hùng của sông Hương và thành phố Huế
 - Phần 3: Viết về nghề trồng rau thơm ở làng Thành Trung gắn với huyền thoại về tên con sông
- Đoạn trích SGK thuộc phần đầu tác phẩm

3. **Nhan đề**

- Mang hình thức của một câu hỏi, thể hiện sự băn khoăn thắc mắc muốn tìm kiếm, khám phá
- Gắn với một tình huống được gợi ra trong tác phẩm: câu hỏi mà một nhà thơ từ Hà Nội vào bằng khung đặt ra chứa đựng tất cả sự ngỡ ngàng, niềm xúc động của dòng sông và cái tên độc đáo của nó
- Ý nghĩa:
 - Ngợi ca vẻ đẹp sông Hương xứ Huế
 - Thể hiện tấm lòng gắn bó thiết tha với con sông
 - Thể hiện tấm lòng gắn bó thiết tha với những giá trị lịch sử của văn hóa, dân tộc.

B. ĐỌC HIỂU VĂN BẢN
I. HÌNH TƯỢNG SÔNG HƯƠNG

Vẻ đẹp dưới góc nhìn địa lí (vẻ đẹp thiên nhiên)	• Hành trình sông Hương từ thượng nguồn ra biển ○ Thượng nguồn ○ Ngoại vi thành phố ○ Trong lòng thành phố Huế ○ Rời khỏi kinh thành Huế
Vẻ đẹp dưới góc nhìn lịch sử	• chứng nhân lịch sử, gắn bó với mọi biến cố của Huế • từ thuở dựng nước đến kháng chiến chống Mỹ
Vẻ đẹp dưới góc nhìn văn hóa - âm nhạc, thơ ca	• sông Hương là cái nôi của âm nhạc cổ điển Huế • dòng sông ấy không bao giờ tự lặp lại mình trong cảm hứng của các nghệ sĩ (mang nhiều sắc thái khác nhau trong thơ Tản Đà, Cao Bá Quát, Bà Huyện Thanh Quan, Tố Hữu...)
• Vẻ đẹp sông Hương trong đoạn trích được nhìn từ nhiều phương diện ○ Phương diện địa lý: dòng sông “thuộc về 1 thành phố duy nhất” ○ Phương diện lịch sử: “dòng sông của sử thi viết giữa màu cỏ lá xanh biếc” ○ Phương diện văn hóa: “người mẹ phù sa của vùng văn hóa xứ sở” • Viết về con sông xinh đẹp lại chứa chở chiều sâu lịch sử và văn hóa, nhà văn viết bằng: ○ Tất cả tình yêu và niềm mê đắm thiết tha ○ Phát huy cao độ trí tưởng tượng liên tưởng độc đáo ○ Vận dụng vốn hiểu biết sâu rộng + ngòi bút tài hoa	

Cái mới mẻ khi phát hiện vẻ đẹp sông Hương

- Sông Hương mạnh mẽ, phóng khoáng khi ở thượng nguồn
- Sông Hương bất khuất kiên cường trong lịch sử dân tộc (phần 2)

1. Con sông từ phương diện địa lý

- Cảm nhận chung
 - Câu văn mở đầu đoạn trích là lời nhận xét mang tính chủ quan của tác giả
 - Tự hào về con sông: sông Hương đẹp ngang hàng với bất cứ con sông đẹp nào trên thế giới
 - Nhấn mạnh sự độc đáo, nét riêng chỉ sông Hương mới có: gắn với *“một thành phố duy nhất”*
 - Xuôi ngược bao lần qua con sông để khám phá, thưởng ngoạn; HPNT đã phát hiện những vẻ đẹp vô cùng phong phú, độc đáo của Sông Hương
 - Theo thủy trình của dòng sông từ thượng nguồn ra khỏi kinh thành Huế, Hương giang đã khoác lên mình những vẻ đẹp rất khác nhau
 - Phóng khoáng, mạnh mẽ đến dữ dội
 - Nhưng cũng rất mực hiền hòa, dịu dàng, thơ mộng
 - Sông Hương dưới cái nhìn triu mến của nhà văn là một con người, hơn thế là một cô gái Huế mang những nét rất đặc trưng của vùng đất cố đô

a. Sông Hương nơi thượng nguồn:

Giữa lòng Trường Sơn (nơi thượng nguồn)	mạnh mẽ, tự do, đầy phóng khoáng • <i>“một bản trường ca của rừng già”</i> • <i>“một cô gái Di-gan”</i>
Khi ra khỏi rừng	<i>“Dịu dàng và say đắm”</i> • <i>“trở thành người mẹ phù sa của một vùng văn hóa xứ sở”</i>

Đặc điểm 1

- Ở nơi thượng nguồn, sông Hương được ví như ***“một bản trường ca của rừng già”***
 - Phép so sánh độc đáo
 - Dòng Hương hiện ra với vẻ đẹp hào hùng, tráng lệ, đầy hoang dại trong sự ngưỡng mộ say mê đặc biệt của tác giả
- Giữa lòng Trường Sơn
 - Dòng sông như đã thấm nhận vào lòng tất cả những sắc thái phong phú, đầy bí ẩn của đại ngàn
 - Khi thì ***“rầm rộ giữa bóng cây đại ngàn”***
 - lúc ***“mãnh liệt qua những ghềnh thác”***
 - khi lại ***“cuộn xoáy như cơn lốc vào những đáy vực bí ẩn”***

- Hàng loạt những động từ mạnh giàu sắc thái biểu cảm **“rầm rộ, mãnh liệt, cuộn xoáy”**
 - đã tái hiện sinh động hình ảnh con sông tràn trề sinh lực, rất mãnh liệt, hoang dại và không kém phần dữ dội
- Chưa bằng lòng với sự miêu tả trực tiếp, nhà văn còn có những liên tưởng kỳ thú: ví sông Hương **“như cô gái Di-gan”** mang vẻ đẹp **“phóng khoáng và man dại”** với 2 phẩm chất nổi bật
 - **“bản lĩnh gan dạ” + “tâm hồn tự do và trong sáng”**
 - Lối ẩn dụ nhân hóa đầy chất trí tuệ này đã chạm đến chiều sâu tâm hồn của dòng Hương. Con sông mang tâm hồn của một con người
 - một cô gái có tính cách phóng khoáng, mạnh mẽ, ưa tự do
 - một cô gái có vẻ đẹp bí ẩn đầy mê hoặc
- Ví sông Hương với **“bản trường ca rừng già”, “cô gái Di-gan”**
 - Tác giả làm nổi bật vẻ sôi nổi đầy sức sống
 - Mang đến những hình dung về một dòng chảy mạnh mẽ, ưa khám phá, ưa tự do được rừng già Trường Sơn hun đúc
- Vẫn con sông ở khúc thượng nguồn ấy, Hương giang lại mang nét đối cực khác:
 - **“trở nên dịu dàng và say đắm giữa những dặm dài chói lọi màu đỏ của hoa đỗ quyên rừng”**
 - cảnh vật ở về sâu sau này đẹp tươi, rực rỡ, nên thơ, nên họa
 - Để phù hợp với cảnh sắc chung quanh đó, con sông đã trở nên hiền hòa, dịu dàng và say đắm

Đặc điểm 2

- Đặc biệt khi ra khỏi rừng, dòng Hương đã nhanh chóng mang một sắc đẹp **“dịu dàng và trí tuệ”**, trở thành **“trở thành người mẹ phù sa của một vùng văn hóa xứ sở”**

Tiểu kết

Sông Hương nơi thượng nguồn hiện lên sống động, hấp dẫn và bất ngờ dưới ngòi bút tài hoa của nhà văn.

- Qua những thủ pháp nghệ thuật:
 - So sánh và nhân hóa
 - Sử dụng những hình ảnh mới mẻ sáng tạo
 - Những câu văn dài nhiều vế câu trùng điệp
- HPNT đã phần nào khắc họa vẻ đẹp của dòng sông
 - Vừa hoang dại vừa dịu dàng
 - Vừa cá tính và quyến rũ
- Sự độc đáo
 - Chính sự hoang dại, cá tính hùng vĩ của nó => cô gái Huế, văn hóa Huế
 - Từ xưa đến nay nghĩ đến sông Hương người ta chỉ nhớ đến gương mặt dịu dàng, hiền hòa

b. Con sông nơi ngoại vi thành phố

Can đảm mà đắm say, bản lĩnh mà dịu dàng

- **Giữa cánh đồng Châu Hóa đầy hoa dại**

- Nhiều thế kỉ qua đi, cô gái Di-gan sông Hương đã chuyển mình, hóa thân thành **“người già đẹp nằm ngủ mơ màng giữa cánh đồng Châu Hóa đầy hoa dại”**
- Một thế giới thần tiên của cổ tích, của thơ và mộng, của tình yêu và đam mê đã mở ra từ hình ảnh so sánh này
- Chỉ với hình ảnh so sánh mang tính chất nhân hóa đó, nhà văn đã gợi dậy trong tâm hồn người đọc vẻ thi vị, trữ tình rất mực lãng mạn của con sông

- **Ra khỏi vùng núi:**

- Như nàng tiên được đánh thức, sông Hương bừng lên sức trẻ và niềm khát khao của tuổi thanh xuân đã **“chuyển dòng liên tục”, “vòng giữa khúc quanh đột ngột”, “cuốn mình theo những đường cong thật mềm”**
- Tác giả đã khéo léo sử dụng một loạt các động từ diễn tả dòng chảy sống động của con sông. Có cảm giác Sông Hương đang mang trong lòng nỗi bồn chồn, mong mỏi trước giờ phút hệ trọng: gặp người tình lý tưởng của mình - **“thành phố tương lai”**

- **Xuôi dần về Huế**

- Hành trình xuôi dần về Huế, sông Hương đã gặp không ít trở ngại. Lăn theo thủy trình của dòng sông, nhà văn đã miêu tả rất tỉ mỉ dòng chảy của nó: đi **“theo hướng nam - bắc”**, rồi lại **“chuyển hướng sang tây bắc”**, **“vòng qua”**, rồi **“đột ngột về một hình cung thật tròn về phía đông bắc”**, **“ôm lấy chân đồi Thiên Mụ”**. Những câu văn dài nối tiếp nhau đã góp phần diễn tả dòng chảy mạnh mẽ **“phảng phất dư vang của rừng già”**
- Nhưng cùng với việc hình ảnh hóa những con đường đi khá trắc trở của con sông Hương, nhà văn còn tạo ấn tượng đặc biệt cho người đọc về con sông. Hương giang đã **“uốn mình theo những đường cong thật mềm”**, hay **“dòng sông mềm như tấm lụa”**. **“Những khúc quanh, đường vòng uốn mình”** đã được nhà văn hình thể hóa thành những đường cong tuyệt mỹ trên thân hình kiều diễm của cô gái sông Hương. Phải có cái nhìn rất lãng mạn, tình tứ thì đáng hình mềm mại, yêu kiều của cô gái sông Hương mới hiện lên đáng yêu và quyến rũ đến vậy.

- **Trôi giữa những bến bờ:**

Dòng sông như phản chiếu tất cả vẻ đẹp của cảnh sắc đôi bờ

- Con sông đã tự làm mới mình trong màu xanh thắm của sắc núi Ngọc Trản, hiền dịu lượn quanh Vọng Cảnh, Tam Thai, Lựu Bảo
- Điểm tô cho những vẻ thơ mộng trữ tình của con sông còn ở nét lung linh biến ảo của sắc nước. Vượt qua một lòng vực sâu, sắc nước sông Hương trở nên xanh thắm. Nhưng không bằng lòng với sắc màu ấy, khi nhận lấy ánh **“phản quang nhiều màu sắc”** từ những ngọn đồi, nước sông Hương đổi sắc kỳ diệu **“sớm xanh, trưa vàng, chiều tím”**
- Chảy trôi giữa những bến bờ ở ngoại vi thành phố, Sông Hương còn thấm vào mình vẻ **“u tịch”** của rừng thông, nét trầm mặc tỏa ra từ những giấc ngủ ngàn năm của vua chúa thời Nguyễn. Những thanh âm vang ngân của tiếng chuông chùa hòa quyện với âm thanh ầm ập của tiếng gà. Phải chiếu văn hóa của vùng đất đôi bờ, dòng Hương trôi đi giữa mộng và thực, giữa đạo và đời

c. Trong lòng thành phố Huế

- Sông Hương đến với thành phố là hội ngộ với người tình mong đợi sau cả 1 chặng đường dài với không ít gian truân. Như tìm đúng đường về, sông Hương **“vui tươi hẳn lên”**, rồi **“kéo một nét thẳng thực yên tâm”**. Nhiều từ chỉ tâm trạng con người xuất hiện trong câu văn khiến con sông hiện lên như một cô gái được đến với tình yêu mong ước của mình tràn trề hạnh phúc.
- Cũng như những cô gái lần đầu gặp người tình trong mộng, sông Hương kín đáo khoe hết nét mềm mại, dịu dàng, ngoan hiền, e lệ của mình. Nó **“uốn một cánh cung rất nhẹ”, “đường cong ấy làm cho dòng sông mềm hẳn đi”**. Trong cảm nhận của người nghệ sĩ đa tình, đó như là **“một tiếng “vâng” không nói ra của tình yêu”**. Hình ảnh so sánh này rất đặc sắc: lấy âm thanh để chỉ đường nét, lấy cái trừu tượng để diễn tả cái cụ thể; qua âm thanh gợi ra cả dáng điệu và tâm tình. Đó là cái dịu dàng, là nét e ấp ngượng ngùng, là cảm giác ngọt ngào, êm dịu của một thứ tình cảm **“tình trong như đã, mặt ngoài còn e”**
- Vẻ đẹp của dòng Hương còn được hiện ra qua điệu nhảy rất riêng, rất tình của con sông:
 - **“Những nhánh sông đào mang nước sông Hương tỏa đi khắp phố thị”**, gặp 2 hòn đảo nhỏ trên sông đã làm giảm lưu tốc của dòng nước. Sông Hương qua lòng thành phố đã **“trôi đi chậm, thật chậm, cơ hồ chỉ là một mặt hồ yên tĩnh”**
 - Điệu chảy lững lờ của sông Hương khi qua thành phố càng bật nổi hơn khi nhà văn so sánh với con sông Nê-va nổi tiếng ở nước Nga. Chứng kiến **“sông Nê-va chảy nhanh quá”**, nhà văn càng trân quý hơn điệu chảy như không chảy của dòng sông quê nhà. Dưới cái nhìn của HPNT, điệu chảy **“lặng lờ”** ấy là ân tình riêng của dòng sông với thành phố Huế: đây là **“điệu slow tình cảm dành riêng cho Huế”**, là nỗi **“ngập ngừng”, “vấn vương của một nỗi lòng”**. Bởi quá yêu thành phố, quá lưu luyến với người tình mơ ước của mình mà điệu chảy của con sông thật chậm rãi, êm đềm.
 - Liên hệ: nhà thơ Thu Bồn - Tạm biệt Huế

**“Con sông dùng dằng, con sông không chảy
Sông chảy vào lòng nên Huế rất sâu”**

Con sông huyền thoại

**“Con sông nửa thực nửa mơ
Nửa mong Lý Bạch, nửa chờ Khuất Nguyên”**

- Dòng sông như chờ như đợi làm thức dậy bao mong mỏi lặng thầm. Trong khoảnh khắc chùng lại của sông nước ấy, Sông Hương đã trở thành người tài nữ đánh đàn lúc đêm khuya tình tứ mà lắng sâu.
- **Chốt:** Sông Hương không chỉ hiện hữu với những đường cong mềm mại, với điệu chảy lững lờ mà thực sự đã trở thành người tình vừa dịu dàng e ấp, vừa lãng mạn, đắm say

d. Sông Hương khi rời khỏi kinh thành

- Cũng như bao cặp tình nhân trước lúc chia xa, Hương giang thể hiện tình cảm của mình qua cái ôm thật chặt **“sông Hương chéch về ... trong sương khói”**. Nhưng chừng ấy là chưa đủ, **“như sự nhớ điều gì chưa kịp nói, con sông đột ngột đổi dòng”**. Cái rẽ ngoặt này của dòng Hương đem đến sự ngạc nhiên, bất ngờ mà thú vị. Nhà văn gọi đó là **“nỗi vương vấn, cả một chút lẳng lơ kín đáo của tình yêu”**. Chuyển động bất

ngờ này đem đến 1 vẻ đẹp khác của dòng sông: con sông thật đa tình mà cũng thật chung tình. Dòng chảy địa lý đã được tâm trạng hóa cao độ

- Cái tình đậm đà, nặng sâu ấy còn được tô đậm ở nhiều liên tưởng rất nhất quán
 - Đó như là sự chí tình chí nghĩa của nàng kiều trong đêm tình tự gửi lời nguyện thề cùng Kim Trọng.
 - Đó lại như là tấm lòng của người dân nơi Châu Hóa xưa: mãi chung tình với quê hương xứ sở
- Từ nét khác lạ của dòng sông mà liên tưởng đến mối tình đậm sâu của Kim - Kiều. Liên tưởng tới tình yêu quê hương xứ sở của người dân Huế, nhà văn đã mượn tình cảm riêng để khái quát mối tình chung làm cho tình yêu đất - yêu nước không chung chung mà rất ý nhị, thiêng liêng.

Tiểu kết

- Trong cảm quan của nhà văn, sông Hương lúc nào cũng được soi chiếu qua vẻ đẹp tâm hồn của một giai nhân. Từ thượng nguồn đến cuộc chia ly này, dòng sông đã đi với Huế cả một mối tình trọn vẹn - một mối tình mang đầy tâm trạng và cảm xúc.

ĐÁNH GIÁ CHUNG HÌNH TƯỢNG SÔNG HƯƠNG TỪ CÁI NHÌN ĐỊA LÝ

- HPNT qua cái nhìn địa lý, không chỉ cung cấp tri thức về dòng sông mà còn dụng công khai thác để làm nổi bật phần hồn của nó. Nhà văn đã khiến người đọc hình dung: sông Hương như một cô gái khi đến với tình yêu: vừa mãnh liệt, bản lĩnh kiếm tìm hạnh phúc; vừa dịu dàng say đắm. Dòng sông như một cô gái Huế đa tình mà kín đáo, lẳng lơ nhưng rất mực chung tình, dịu dàng mà sâu sắc
- Nhận định của nhà nghiên cứu Nguyễn Đăng Mạnh: ***“Đối với HPNT, thật khó phân biệt đâu là thiên nhiên, đâu là con người; đâu là dòng Hương giang, đâu là cô gái Huế. Trong cảm nhận thẩm mỹ của ông, thấy dường như có 1 nhân vật mang tên: “dòng sông Hương - cô gái Huế”.***
- Ca ngợi vẻ đẹp thiên nhiên của sông Hương, cũng chính là tôn vinh văn hóa của một vùng đất, khám phá tâm hồn của con người xứ Huế. Sông Hương trở thành một biểu tượng của Huế, tượng trưng cho đất và người cố đô. Qua những phát hiện và khám phá độc đáo và sâu sắc về sông Hương, HPNT đã bộc lộ tình yêu tha thiết, sâu lắng đối với dòng sông quê hương, với xứ Huế thân thương

2. Con sông từ phương diện lịch sử

- Không chỉ khám phá dòng Hương ở góc nhìn địa lý với vẻ đẹp tự nhiên, mê hồn. Soi ngấm dòng sông ở góc nhìn lịch sử, nhà văn còn khẳng định: Sông Hương như là khởi nguồn cho những giá trị lịch sử của thành phố Huế
 - **Từ thuở lập nước:** Hương giang là dòng sông bảo vệ biên thùy
 - **Qua những thế kỉ trung đại:** là dòng Linh Giang, đã chiến đấu oanh liệt, bảo vệ biên giới phía Nam của tổ quốc Đại Việt
 - **Thế kỉ XVIII:** Hương giang từng soi bóng kinh thành Phú xuân của người anh hùng Nguyễn Huệ
 - **Thế kỉ XIX:** nó sống hết lịch sử bi tráng với máu của những cuộc khởi nghĩa
 - **CMT8/1945:** Sông Hương chứng kiến thời đại mới của lịch sử dân tộc
 - **Kháng chiến chống Mỹ:** cùng với thành phố Huế, Sông Hương đã bị tàn phá nặng nề
- Nhận xét:
 - Đặt sông Hương trong cái nhìn lịch sử từ thời vua Hùng dựng nước đến kháng chiến chống Mỹ, nhà văn đã thể hiện không chỉ tình yêu mà còn là niềm tự hào sâu xa về dòng sông quê hương. Dưới cái nhìn của HPNT, sông Hương từ một con sông Địa lý đã trở thành một con sông lịch sử. Từ một người con gái dịu dàng thùy mị đã trở thành một người con gái kiên cường bất khuất

- Sông Hương là chứng nhân của lịch sử. Trong cảm quan của nhà văn, đó là dòng sông của thời gian ngân vang, của Sử thi viết giữa màu cỏ lá xanh biếc. Đây là đánh giá rất độc đáo của nhà văn bởi:
 - Sông Hương sử thi mà trữ tình.
 - Là bản anh hùng ca hào sảng nhưng cũng là bản tình ca ngọt ngào
 - Phi thường mà giản dị đời thường. Biết tự hiến mình làm một chiến công khi tổ quốc lâm nguy. Nhưng trở về với cuộc sông bình dị lại là một người con gái dịu dàng của đất nước

3. Sông Hương từ góc nhìn văn hóa

Không chỉ mang vẻ đẹp tự nhiên, không chỉ trở thành dòng sông lịch sử; qua tìm hiểu khám phá của HPNT, sông Hương còn là một dòng sông văn hóa

- **Dòng sông thi ca**
 - Có một dòng sông thi ca về sông Hương. Sông Hương đã trở thành nguồn cảm hứng bất tận cho các nhà thơ. Mỗi thi sĩ lại cảm nhận về sông Hương theo những cách khác nhau
 - **“Dòng sông trắng - lá cây xanh”** trong thơ Tản Đà
 - là **“nỗi quan hoài vạn cổ”** trong thơ BHTQ
 - vẻ đẹp hùng tráng **“như kiếm dựng trời xanh”** trong thơ Cao Bá Quát
 - Đặc biệt là **“sức mạnh phục sinh tâm hồn”** trong thơ Tố Hữu (Liên hệ Cô gái Hương giang)
 - Nhà văn đã ca ngợi vẻ đẹp biến hóa đa dạng của dòng sông qua những sắc thái khác nhau, ở những phong cách thơ khác nhau. Chính vẻ đẹp muôn màu của sông Hương trong thực tế đã dẫn đến điều kì diệu trong mỗi trang thơ. Sông Hương mãi trở thành cảm hứng bất tận cho các thi nhân
- **Dòng sông âm nhạc**
 - Với sự cẩn trọng trong nghiên cứu, tìm hiểu, nhà văn đã phát hiện ra: Sông Hương chính là cội nguồn sinh thành của cả nền âm nhạc cổ điển Huế
 - Sông Hương là Kiều trong mối quan hệ thi - trung - hữu - nhạc. Đó là “Tứ đại cảnh” trong 2 câu thơ của Nguyễn Du

**“Trong như tiếng hạc bay qua
Đục như tiếng suối mới xa nửa vời”**
 - Tác giả đã có một liên tưởng rất ấn tượng về dòng sông âm nhạc qua hình ảnh “Sông Hương đã trở thành người tài nữ đánh đàn lúc đêm khuya” để ca ngợi vẻ đẹp vừa tài hoa, vừa trí tuệ sâu sắc của dòng Hương.

Đánh giá chung về hình tượng sông Hương

- HPNT viết về sông Hương không chỉ bằng cảm nhận và hiểu về dòng sông mà còn bằng cảm nhận và hiểu biết về con người Huế. Để từ đó nhà văn khẳng định một cách sâu sắc và thấm thía rằng: Không chỉ đặc điểm địa lý mà quá trình lịch sử cùng với diện mạo văn hóa do con người tạo nên đã hình thành cho sông Hương một diện mạo và cả một tâm hồn

- Dù khám phá ở góc độ nào, nhà văn cũng nhận thấy vẻ đẹp của sông Hương là vẻ đẹp của cô gái Huế nữ tính, kín đáo, sâu sắc, kiên cường, bản lĩnh.
- Vẻ đẹp của dòng sông càng nổi bật qua:
 - những so sánh liên tưởng độc đáo, tài hoa
 - thủ pháp nhân hóa được vận dụng triệt để, hiệu quả
 - lối hành văn hướng nội súc tích mê đắm.

II. Cái tôi của nhà văn

- **Cái tôi nghiêm túc, cẩn trọng trong kiểm tìm và phát hiện**
 - Sông Hương thượng nguồn
 - Sông Hương lịch sử
- **Cái tôi tài hoa uyên bác**
 - So sánh Nguyễn Tuân
 - Uyên bác: vận dụng tri thức nhiều ngành
 - Tài hoa:
 - cách nhìn sông Hương như cô gái Huế
 - cách hành văn: những hình ảnh độc đáo (hình ảnh so sánh Sông Hương *như cô gái Di-gan, người mẹ phù sa, người gái đẹp ngủ Chậu Hóa, tài nữ đánh đàn đêm khuya, nàng Kiều trong đêm tình tự*)
 - So sánh

SĐ	SH
Sự độc đáo, ngang ngược của con sông (Lời đề từ - chảy ngược lên phía bắc)	Vẻ đẹp thiên tính nữ (nữ tính) (so sánh với người con gái)

- **Cái tôi giàu lòng yêu quê hương đất nước - cái gốc của toàn bộ vấn đề**
⇒ Được mệnh danh “nhà văn xứ Huế”

C. TỔNG KẾT

- Đoạn trích thể hiện những phát hiện, khám phá sâu sắc và độc đáo về sông Hương, về mảnh đất và con người xứ Huế. Qua đó nhà văn bộc lộ niềm tự hào cùng tình yêu tha thiết với dòng sông, với xứ Huế
- Đây là đoạn văn xuôi súc tích và đầy chất thơ về sông Hương. Nét đặc sắc làm nên sức hấp dẫn là những cảm nhận sâu lắng được tổng hợp từ một vốn hiểu biết phong phú về địa lý, lịch sử, văn hóa cùng với văn phong tao nhã, tinh tế, tài hoa
- Đoạn trích tiêu biểu cho lối viết ký của HPNT: giàu thông tin văn hóa lịch sử, giàu chất trữ tình lãng mạn.